

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE, AZ ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egészévre 8 K. Félévre 4 K. Negyedévre 2 K. Külföldre egész évre 12 korona. Papok-, tanítók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre 6 K. a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegezőknek 5 K. — Egy példány ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

BETEGH PÁL.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm-ként 6 fillér-többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak.

A kisiparos boldogulásának föltételei.

1.

Jelige: A kisiparosnak, ha a hatalmasan fejlődő gyár- és nagyiparral szemben boldogulni akar: „dolgoznia kell!”

A kisiparosnak tanulnia kell. Olyan igazság ez, a melynek kétségbevonása egyet jelentene azzal, hogy bár a kisiparosnak módjában állana magán segíteni, mégis összedugott kézzel nézi, hogy a haladó kor, a melynek intő szavát meg nem értette, mint rombol, pusztít feje fölött. Mint rombol, pusztít szép családjában, a melynek egykoron nyugodt, megelégedett életét biztosíthatott, de a mely ma-holnap kereset hiányában hajléktalanul is maradhat s a mitől Isten mentsen, az erkölcsi bukás örvényébe is juthat.

Ez így tovább nem maradhat. A kisiparosnak úgy önmaga, mint családjával szemben szent kötelessége magán segíteni.

Tekintsen csak szét a természet ezer, meg ezer lényei között. Látni fogja, hogy a természet Ura még a legparányibb bogárkát is ellátta fönnmaradásának, életfölté-

leinek eszközeivel. A piczi hangya teste sulyának többszörösét czipeli a hátán. Küzd a létért! S hát mi emberekül, a kik a teremtes koronáinak nevezzük magunkat, nem rendelkezünk-e életfentartásunk eszközeivel? Vajjon nincs-e elég erőnk az élet-től ránk mért terhek elviselésére? A tusa nagy, a melyet meg kell vivnunk, de nem elviselhetetlen.

Ép testünkben és ép lelkünkben bírnak mi megélhetésünk, boldogulásunk eszközei.

Testünknek ápolása, fejlesztése, mértékletes élet által épségben való megtartása: az, a mi minket nap-nap után munkára képesebbé tesz.

Az ép kéz és láb azonban még nem elég az üdvösségre. Lelki műveltséget, tudást kíván tőlünk a haladó kor: mondjuk az az óriási lendület, a melyet a kézműipar terén az újabb időben tapasztalunk. Másfelől a hatalmasan fejlődő gyár- és nagyiparral szemben is a kézimunka emberének létjogosultságát csupán a művelt lélek, a tudás ad.

A gép mindig csak gép marad. Mechanikai munkát végez az. Lelket az ipari termékekbe csak mi önthetünk, a kik Istentől gondolkodó, számító észszel vagyunk megáldva. Az alkotásra képes lelkünk — meg-

felelő műveltségünk alapján — ipari produktumainkon megvalósíthatja legszebb eszméinket, legpraktikusabb gondolatainkat. Lelkünk izlésest teremthet, mely mindenkinek tetszik, ha ugyan birunk szépérzékkel, a melynek életet adó nedvét megint a lelki műveltség szolgáltatja.

S ha már a lelki műveltségről van szó, lássuk, melyek azok az ismeretek, a melyeket tőlünk emberi hivatásunk hü betöltése s a mi földolog: életfönn tartásunk, boldogulásunk multhatatlanul megkövetel.

Vegyük először az általános emberi műveltséget, azután rátérhetünk a szakműveltségre: hisz az utóbbi amazon épül föl.

Általános emberi műveltség alatt azt értjük, midőn kiki elsajátítja mindazokat az ismereteket, a melyek őt e névre: „ember” méltóvá teszik. Mert jól jegyezzük meg, hogy „ember” alatt nem azt az individuumot értjük, a ki két lábon jár s a kit a természet szép külsővel, erős, izmos testtel látott el. Igaz az, hogy a ki az embert szemlélve, csupán csak a testet veszi észre, de nem törődik a lélekkel, az az emberről csak oly fogalmat alkothat magának, mint az ókor egyik görög bölcse, a ki azt mondotta, hogy: „Az ember kétlábu tollatlan állat.”

Mi a szó nemesebb értelmében „em-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGZÁJA.

Szomoruan zúgnak-búgnak...

Szomoruan zúgnak-búgnak a harangok
Oly búsan rezgi át hangjuk a levegőt.
Fájdalmat hirdetnek, hiszen most kísérnek
Órök nyugalomra egy igaz szeretőt.

Könyező szemekkel, fájdalomtelt szívvél
Áll a bús rokonság ravatalod mellett.
Kiket úgy szerettél, kik téged szerettek,
Szerető keblükről leszakadnod kellett.

Felhangzik az ének lágú, mélabús hangon.
A z utolsó dal; és ez is oly — szomorú!
Ez kísér el oda, hol hat lábnai mélyen
Nincs többé gondolat, nincs sem öröm, sem bú.

Szól az ének. Részvét-köny gyűl a szemekbe;
Hiszen úgy fáj, olyan nehéz válni tőled!
Kinosan zokogva borult koporsódra
Egy ifjú s csókolja fehér szemfedődet.

Elhangzik a gyászdal... és a bús harangszó.
Mindenki arczáról fájdalom-köny perreg.
Koporsód fedelén tompán dörög a hant.
Még egy fohász; és eloszlik a gyászszereg.

S a rég' begyepesült, elhagyott sírok közt
Domborul majd egy új fájdalomnak sirja;

Mely felett egy megtört szív keserve virraszt
S csendes alkonyatkor ott magát kisírja.

* * *

Nem zúgnak-búgnak majd akkor a harangok,
Ha a temetőbe engem kísérnek ki.
Nem dobnak virágot elhagyott síromra.
Hamar elfelednek s nem sirat meg senki!

Sziklay P. Gyula.

Fővárosi életkép.

— Irta: Sziklay P. Gyula. —

II.

Én — és Jani bácsi felesége.

— No, de már megengedj édes Janim, ez mégis csak skandalum!... Egész nap otthon hagysz magamra; egyik nap úgy, mint a másik nap, majd megöl az unalom s te ahelyett, hogy magaddal vinnél, ha valahova elmégysz: szépen itthon hagyod feleségedet. No, ez már a soknál is több!... Oh, ti férfiak! csak még egyszer lehetnék leány életben, majd jobban megnézném, hogy kihez megyek nőül; mert a mai nap... —

— Boecsáss meg édes Miczikém, de oda csak nem jöhetsz, a hova én privát ügyekben szoktam menni. Ne untass kérlek, azzal a mindennapos monologgal; nyugodjál meg édesem abban, hogy ez másképpen már nem lehet.

— Micsoda?... nem lehet?... majd én megmutatom, hogy lehet. És most azt mondom, hogy veled megyek — — — aztán punkum!

— No-no-no! Ne mondjunk oly hamar punktumot! csak ne oly tüzesen! Kár, hogy el nem ajulsz, mint ezt a mai modern életben a nők oly ügyesen értik. Látod édesem, kár volt akkor így nem beszélned, midőn még jegyesem voltál; megkímélhetél volna az ilyen lámentációk végighallgatásától és ma nem volnál az én kedves, egyetlen, szeretetreméltó — feleségem. Oh, boldog idők! — folytatá tovább Jani bácsi — mire való is ez a házasság? Örökös lámentáció, ha az ember itthon van; másképpen kizökken minden a rendes kerékvágásból, hacsak nem kúszol az ember mindig az asszony szoknyája ranczán. — Ha mindig az asszony szavára hallgatnánk, akkor úgy édes-keveset tudhatnánk valamit a nagyvilági dolgokról... Denique: én megyek: mennem kell; nem lehet másképp. Csak nem akarsz édesem, hogy férjed papucshősnek legyen kikürtölve a világ előtt. Brrrrr... papucshős!... még a hangzása is milyen szibériai!... csak úgy borsózik a hátam közepe, pedig még csak árnyéka sem vagyok a papucshősnek!... Ugy-e belenyugodtál akaratomba — szóla Jani bácsi hízolgóleg, oda simulva a kicsike asszonyka mellé — hiszen tudod... Ugy édesem! s be sem várva a drága feleség választát, egy-két édes (?) puszi után már kívül volt az ajtón és vigan futott lefelé a lépcsőn.

— — — — —
Zimankós téli idő volt. Az élesen füttyülő

bernek" azt nevezzük, a ki egy nemesen érező szívet hord lelkében. A ki becsületesen tud és akar is gondolkodni. A ki lelkileg művelt s lelke nemesedésének szép munkájában megállapodást nem ismer. Nap-nap után előre tör. Ezt várja tőlünk nemcsak földi hivatásunk. hanem örök rendeltetésünk is.

Spaller József.

Elvi jelentőségű határozatok. A m. kir. közg. bíróságnak 1901. évi 853. sz. határozata: »Az ellátási igény megnyitja előtt magát az ellátási igényt érdemlegesen elbírálni nem lehet, ez azonban nem zárja ki, hogy a nyugdíjárulékok kivetése mint főkérdés szempontjából a szolgálati idő beszámíthatósága mellék kérdésként előzetesen és a nyugdíj igény későbbi joghátránya nélkül hatósági mérlegelés alá ne véssék. A nyugdíjárulékok kivetése és beszédése mint főkérdés tekintetében a közigazgatási bíróság hatáskörrel nem bír.« — A m. kir. belügyminiszter 1901. évi 2733. sz. határozata: »Azon utazó úgynök, a ki értékpapirokat részletfizetés mellett árusít, nem házalás miatt vonandó felelősségre, hanem az 1883. évi XXXI. t.-cz. alapján, mely a kir. bíróság hatáskörébe tartozik.« — A m. kir. földművelésügyi miniszter 1901. évi 87272. sz. határozata: »Atyjának határozott paranczára mezőrendőri kihágást elkövető 16 éven alóli gyermek sem tettesként, sem részesként nem büntethető.«

Könnyítés az adófizetéseknél. Lukács László pénzügyminiszter két rendeletet bocsátott ki, melylyel csökkenti az adóhátralék után járó késedelmi kamatot, az adótulfizetés után pedig állami kamat fizetését rendeli el. A késedelmi kamatra vonatkozólag elrendelte a miniszter, hogy a késedelmi kamatot csak azon összeg után számítsák, amit valaki az adóhátraléka törlesztésére fizetni akar. Ha valaki száz koronával tartozik

de csak husz koronát tud fizetni a husz korona, nem pedig mint eddig, az egész száz korona után fizet késedelmi kamatot. A másik intézkedése a pénzügyminiszternek az volt, hogy csak pár héttel ezelőtt kelt rendeletében kimondotta, hogy az állam a jogtalanul beszedett adó után, akár visszafizetik az illetőknek, akár más adójába beszámítják, öt százalék kamatot térít meg.

Világnapló.

Szeptember 4-én.

Megint halottja van a Tisza-családnak. Tisza László augusztus 28-án elhalt Gmundenben. Sándor János a székelyek kormánybiztosa apósát gyászolja az elhunytban. Habár nem volt nagy politikai talentum, mégis kimagasló alakja volt közéletünknek. Bátor katonája volt szabadságharcunknak, hol a moori csatában majdnem életével lakolt hősiessé batorságáért.

Az olasz király augusztus hó 28-án vonult be Berlinbe, mint Vilmos császár vendége. A német birodalom fővárosa rendkívüli fényes fogadásban részesítette az ifju Viktor Emanuelt. Utja valóságos diadalut volt. Finnország erős szakszorosítása miatt a finnek kivándorlása napról-napra növekedik. Ez évben már ezer emberrel több vándorolt ki, mint a múlt évben. Legnagyobb részük az Egyesült-Államokba vándorol ki, a hol most körülbelül kétszázötvenezer finn él. A bolgárok fényes ünnepséggel készülnek megülni e hó 15-én a Sipka-szorosnál lefolyt harcnak huszonöt éves évfordulóját. Hetek óta nem foglalkozik egyébbel a fejedelmi kabinetiroda és hadügyminiszterium, mint az ünnepségek előkészítésével. Az ország minden részéből várják a vendégeket s azt hiszik, hogy legalább tízezer ember fog összegyűlni. Szófia i t á v i r a t s z e r i n t Z o n c s o v tábornokot a legutóbbi macedon kongresszus elnökét letartóztatták. A tábornokot azután átkísérték Szófiába, a hol Mihajlovskit, a macedon bizottság elnökét és a bizottság összes tagjait is letartóztatták. Sarafov Boris állítólag külföldre utazott. Hir szerint a bizottságot föl fogják oszlatni.

szél csak úgy söpörte a havat az ember szeme közé. Jani bácsi nyakig begombolva sietett, azaz rohant előre. Hogy hová? — nem tudom; elég az hozzá, hogy egy kicsit megkésztetett, mert köszöntésemet is alig ért rá elfogadni s talán észre sem vesz, ha egy karambolt nem csinálunk, minék következtében czilindere majdnem vesztélyben forgott.

Legelső dolgom volt, vajjon a függöny levan-e eresztve? Ez volt a jel, mikor Jani bácsi nem lévén honn, feladatam volt a kis menyecske unalmas óráit tovaüzni.

A lépcsőn felfutni, a havat, melyet az udvariatlan szél ruhámra rakott, lerázni, nyakkendőmet ugyahogy megigazítani és az ajtón kopogni egy pillanat műve volt.

Micziike, vagy ha úgy tetszik, Mariska, egy fauteuilben ült s egy könyvben lapozgatott, melyet, midőn beléptem, örömmel dobott félre. Egy csókot leheltem a felém nyújtott apró, fehér kacsóra s — megkezdettük a feladat megoldását.

Hej! ha tudta volna Jani bácsi, hogy míg a szomszédba jár sőt nyalni a kecske, addig korántsem unatkozik a fúrge kis menyecske: tudom, jobban örködött volna a drága feleség felett! No, de tudhatná ő is azt a közmondást (mely a mily régi, épp oly igaz), hogy: ne higgy az asszonyoknak!

Tehát egy fedél alatt voltam azzal, kinek közelében újjászülettem. De ki tudná megállani, hogy szerelmes ne legyen egy ilyen szép asszonyba, főképp akkor, midőn pongyolában van!? Ah! az a pongyola, mely mindent el t a k a r és mégis l á t n i enged mindent!

Hogyne érezné magát az ember jól egy szép asszony közelében, ki oly kedves, oly érzélgő, oly szerelmes!?

Az idő gyorsan haladt, miközben azon ve-

szem észre magamat, hogy egészen közel jutottam a szép asszonyhoz. Az apró, keskeny, hófehér kacsókat kezemben tartám, néha-néha megszorítám — ő melegen viszonozta — később lehetetlen volt, hogy meg ne csokoljam azokat; ő nem ellenezte. Ah! az az ígéző pongyola fellázította bennem az utolsó csepp vért is! Nem csoda, hiszen „a nők százszor szebbek negligé e toiletteben!»

Azok az apró lábaeskák, az a lázasan emelkedő hattyukebel, a fekete hajfürtöknek hódító illata, az eperajkaknak édes mosolygása, azoknak a szikrázó szemeknek meleg, buzdító pillantása megoldotta nyelvemet s egy csókért könyörögtem.

— Mit gondol ön? csak nem képzel ilyesmit? hogyan is tudott ön ezen gondolatra jönni? mit szólna a férjem, ha ezt megtudná? — szolt kissé daczosan Mariska.

— Csak egy csókot! hát olyan nagy vétek lenne az, ha egy csókkal jutalmazza fáradságomat?

— Ön megfélekedezik arról, hogy nekem férjem van s ajkaimat csak neki van jogában érintenie.

— Ej! — gondolám — a férj jogát most félre kell dobni s felhasználni az alkalmat addig, míg nem késő, mert „az idő pénz!»

— Asszonyom! én nem állhatok ellent!... Hevesen átöleltem őt s a csók, melyért úgy sóvárogtam, ott égett a piros ajkamon.

— Ha! ha! ha! — kacagott a szép asszony; tehát oly nagy boldogságnak találja ön egy nő ajkáról a csókot? ...

— Hogyne! midőn a legszeretetre méltóbb és legszebb nő az, kinek bibor-ajkát érinteni szerencsés vagyok.

— Ön éppen úgy beszél, mintha szerelmes volna ...

A székely kongresszus.

Csik-Tusnád, aug. 30.

Második nap.

Mint a „Székely-Udvarhely" olvasói a lap mult számában irt tudósításomból értesültek, a székely kongresszus mind az öt szakosztálya lankadatlan buzgalommal és óriási érdeklődés mellett folytatta tanácskozásait s egymásutau fogadta el az előadói javaslatokat.

A tárgyalások menete higgadt és tárgyilagos. A kongresszuson a közművelődési és birtokpolitikai szakosztály ülései a leglátogatottabbak. Ugron Gábor csaknem minden szakosztály ülésén fáradságot nem ismerő buzgalommal szól a kérdésekhez csaknem minden határozati javaslatához potló módosítást tesz.

Némileg lehangolólag hat a kongresszusra, hogy Sándor János kormánybiztosnak apósa halála miatt el kellett utazni.

Megróvási kalandokkal emlegetik, hogy Weisz Berthold, Heltai Ferencz, Egyed Arthur s különösen a háromszékmezei képviselők nem érdeklődtek semmit a kongresszus iránt.

— No majd megkapják a jutalmat érte — mondják a választó atyafiak.

A kongresszus összes irományai könyvalakban is megfognak jelenni s ennél teljesebb monográfiája kérdésnek, mint a székely kérdésnek nem lesz.

Egy fő hibája az összes előadói javaslatoknak, hogy csaknem mindent a kormánytól várnak.

A közművelődési szakosztály ülésén Gödri Ferencz Sepsiszentgyörgy város polgármestere tartott előadást a székely katonai oktatásról. A kérdéshez hozzászóltak Hoffmann Lajos honvéd ezredes, Nagy Károly ref. theologiai tanár, Ugron Gábor, Ferenczy Károly, Török Andor. Kovács Dániel gazdasági szakiskolai tanár gazdasági ismételő iskolák felállítását javasolja. Dósa Ferencz az Aranyos széklet is kéri a székely akcióba belevonni. Jancsó Benedek egyetemi magántanár és író tartott azután nagy figyelemmel hallgatott beszédet a magasabb közoktatásról. A csonka iskolák kifejlesztését javasolja. Ugron Gábor egy keleti kereskedelmi iskola felállításának szükségét hangoztatta. Zakariás János brassói ügyvéd a jegyzői tanfolyamokon kér stipendiumokat. Deák Lajos marostordai kir. tanfelügyelő husz pontban

— Hiszen az vagyok, még pedig boldogtalan szerelmes.

— S ki az, a kiért ön rajong?

— Ön az asszonyom! kinek csak egyetlen szavába kerül és a legboldogabb, vagy a legszerencsétlenebb ember vagyok a világon.

— Engemet szeret ön Géza?

— Igen! Leborulok ön előtt és — — — imádom!

Féktelen szenvedélylyel szorítám magamhoz Mariskát s ölelő karjaimból — bármennyire igyekezett is — nem volt képes menekülhetni. A heves ölelésben érzem szívének meleg dobogását, a hókebel hullámzását... Szilaj tusákat vívtak bennem a lázas mozdulatok. Nem valék képes magamon uralkodni, elragadt a — szerelem ördöge.

— Mariskám! Egyetlenem!

— Gézám! Boldogságom!

— Egyik csók a másik után csattant. Nem állhattam ellent a fekete, éjsötét szemek gyújtó tekintetének, a csábító mosolynak. A hullámzó kebel, a lágy suttogás a végletekig ragadtak... A szép asszony nem szabadkozott többé s mi ugyancsak usztunk a boldogság „hét oktályos szölejében!"

Mikor hazafelé ballagtam, ismét találkoztam Jani bácsival. Ha tudta volna, hogy honnét jövök: nem hiszem, hogy oly szívesen fogadta volna köszöntésemet. No, de mindketten ott jártunk, a hol nem kellett volna: s így egyiknek sincs mit vetni a másik szemére.

Ő eljár rendesen hetenkint háromszor privát dolgait végezni; én pedig ez idő alatt szórakoztatam a kis menyecskeket s jóizüeket nevetünk Jani bácsi privát dolgain.

összegezte a népoktatás bajait. A kérdéshez Imecs Fülöp Jákó apátkanonok, és Pál Albert tanító szóltak.

A birtokpolitikai és hitelügyi szakosztály ülésén Máthé József a telepítési kérdéstről értekezett. A kérdéshez hozzászóltak Forster Géza, Ugron Zoltán, Nagy Imre, gróf Lázár István főispán, dr. Bánffy Zsigmond, Benedek János és mások. Imre István a tagosítás gyors és egyszerű keresztülviteléről és a telekkönyvek egyszerűsítéséről szövegezte. Javaslatát szintén több felszólalás és Perjessz Mihály módosításával fogadták el.

A kivándorlási és fürdőügyi szakosztály ülésén Barabás Endre tanár a romániai székelység helyzetéről értekezett nagy alaposítással. Javaslatához Balás Árpád és Buday Barna szólanak. Papp Sándor a székely társaságokról, Hankó Vilmos dr. a fürdőkről értekezett.

As ipari szakosztály ülésén Solt Adolf a vas- és fémipar fejlesztését sürgeti. Ilyen értelemben szólalnak fel Ágoston Lajos és Fekete Jakab. Bürger Albert a szesz és sörgyártásról nyújtott be határozati javaslatokat. Horváth János dr. a székelyföldi ipari szövetségekről szóló munkáját Szakács Péter olvasta fel.

Az östermelési szakosztály ülésén Füredi Lajos a lentermelésről, Gyöngyösi Béla az erdőgazdaságról, Gáspár Antal a gyümölcsstermelésről értekeztek. Felszóltak Ugron János és Berenczey István és Horváth Sándor miniszteri tanácsos. A bányászati termények kihasználásának kérdését Andreics Jenő bányamezőnök ismertette.

Harmadik nap.

A székely kongresszus harmadik napján csak a közművelődési és birtokpolitikai szakosztályok nem végeztek még be az anyagukat.

A közművelődési szakosztályban Székely János kézdívarhelyi állami iskolai igazgató tett javaslatot az iparos és kereskedő tanulók iskoláinak reformálásáról. Sipos Samu sepsiszentgyörgyi árvaházi igazgató az emberbaráti intézményekről tett javaslatot. Borbély Sámuel, Csernátoni Gyula dr. és Nagy Sándor dr. javaslataival ért véget a tanácskozás.

A birtokpolitikai és hitelügyi szakosztály, hogy anyagával végezhesen, két csoportban tanácskozott. Bánffy Miklós gróf a központi pótadók maximumának megállapítását javasolja.

A Magyar Földhitelintézet eddigi székelyföldi működését dr. Hegedüs Lóránd távollétében Barabás Endre ismertette. A kérdéshez Hollak Arthur főispán, Ugron János, gróf Bánffy Miklós szóltak hozzá s egy székelyföldi jelzőintézet felállítását mondták végső határozatképpen ki. A takarékpénztárak reformálásáról Bedő Sándor ügyvéd tett javaslatot. Paget Olivér, Bocskor Ferenc, Györfy Gyula stb. felszólalásai után a szakosztály bevégezte tanácskozásait s az egész kongresszus zárülésre gyűlt össze.

A kongresszus záró ülésén báró Kemény Kálmán elnökölt. A záróülés összegezte a szakosztályokban tárgyalt javaslatokat.

Bedő Albert indítványára a kongresszus rendező bizottsága átalakult végrehajtó bizottsággá. A rendező vagyis most már végrehajtó bizottság nevében Csikvármegyének a vendéglátást Forster Géza köszönte meg. Ugron Zoltán határozati javaslatot nyújt be, melyben az OMGE nek és Buday Barna kongresszusi titkárnak a kongresszus köszönetét nyilvánítja.

Javaslatát elfogadták s ezzel a kongresszus véget ért.

„Udvarhelymegyei Székely Daltársaság”.

Országszerte megindult a mozgalom a pusztulásnak indult székelység megmentésére. Nemcsak a társadalom, de maga az államkormány is belátta annak szükségességét, hogy az ország délkeleti szögletén idegen ajku nemzetiségek közé beékelte székelység ügyének felkarolása hatalmas nemzeti érdek! Nemcsak a Székelyföldön, de széles e hazában mindenütt alakultak Székely Társaságok, melyeknek célja, jelszava: meg kell menteni a székelyt a pusztulástól. Hogy mily hűlámokat vert fel a székely akció, azt megmutatta a tuznádi Székely Kongresszus, mutatják a Székely Társaságok komoly munkálkodásai. E hatalmas nemzeti érdeket kívánta szolgálni az a lelkes kis csapat is, mely június hó 7-én „Udvarhelymegyei Székely Daltársaság” néven alakult Székely-Keresztúron, s melynek célja, hogy az

ország különböző helyein rendezendő dalestélyei által nevet, dicsőséget szerezzen a székelységnek, s ezen dalestélyek jövedelmével anyagilag is hozzájáruljon a székely közművelődési ügyek előmozdításához. A társaság elnöke Cseresznyés Sándor székelykeresztúri kir. albiró, vezetője Végler Gyula székelykeresztúri áll. tanítóképző-intézeti zenetanár, kik mindketten önzetlenül, lelkesedéssel állottak a nemes ügy szolgálatába. Tagjai: Baczó Lajos (ev. ref. pap Bethfalván), Darkó Lajos (tanító Szent-Miklóson), Deák Mózes (tanító H.-Ujfaluban), Szabó Jenő (tanító Kadácsban), Szász Béla (áll. tanító Sz.-Keresztúron), Szász Ferencz (áll. tanító A.-Siménfalván), Tóth Vilmos (áll. tanító Szt.-Ábrahám), Viola Miklós (áll. tanító Sz.-Keresztúron). A Daltársaság programjába felvette az eredeti székely dalokat, melyek ez ideig a Székelyföld határain kívül teljesen ismeretlenek voltak.

Augusztus hó 29-én volt a társaság első nyilvános szereplése Tuznádon, hol működésével kiállta a tűzpróbát. A székely kongresszus összes tagjai, a tuznádi fürdővendégek, a vidékről begyűlt nagyszámú közönség szünni nem akaró tapsal és éljenzéssel jutalmazta a székely dalokat. Különösen a Végler tanár letétele szerint elénekelt eredeti székely dalok keltettek nagy hatást, s nem egy magas vendég ajkáról röppent el a sohaj: beh kár, hogy ezen kedves dalok mind ez ideig ismeretlenek voltak a Székelyföld határain kívül, de van remény, hogy e derék kis csapat megismerteti a székely nép érzelme világát az országgal. Maga a kongresszus elnöke dr. Bedő Albert sietett leróni az ellismerés adóját, midőn a daltársaságot vendégül hívta meg egy barátságos vacsorára, melynek folyása alatt pohárköszöntőben adott kifejezést elismerésének. Aug. 30-án már Brassóban volt a daltársaság, hol az ottani előkelő magyar közönségnek szerzett kellemes estét. Engesser „Szerettek”, Ábrányi „Hallgasson el a fülmile” ez. darabjainak és az eredeti székely daloknak eléneklésével teljesen meghódította a brassói közönséget. Különösen a székely dalok találkoztak nagy elismeréssel, melyeket mindjárt fonográfba is vett egy szorgalmas gyűjtő. Elismerésre és dicsőre méltó az a lelkesülttség, melyet Szende Gyula m. á. v. hivatalnok kimutatott az estély rendezésében és a közönség összehozásában. A dalosok nem is késtek egy irányában, valamint a másik két szereplő kisasszony Fölkel Stefike és Bende Elfrid irányában kifejezést adni köszönetüknek. Legszebb köszönetet és elismerést azonban maga a közönség nyújtotta a társaságnak, midőn szakemberek jelentették ki, hogy azt a bámulandó precizitást, de különösen az erőt, melyet a 8 tagú társaság kifejt, még nagyobb számu, népesebb dalkaroktól is ritkán lehet hallani.

A daltársaság legújabbán Sepszi-Szt-Györgyről kapott biztató jelt egy ottan rendezendő dalestélyre, hová rövid időn el is megy. Tervbe van véve még e hó folyamán Sz.-Keresztúr, Nagy-Enyed, Torda, Marosvásárhely, mely helyekről már biztató jelek mutatkoznak, nemkülönben Székelyudvarhely is.

Hisszük, hogy a daltársaság mindenütt megfogja nyerni a közönséget, s fokozott munkálkodásával dicsőséget szerez a székely névnek. S hisszük, hogy a dal, különösen abban a gyönyörű és kedves letételben, melyet Végler tanár produkált, ismeretes leend minden magyar előtt, s a miképen a tuznádi fürdőn levő romániai fürdővendégek gyönyörködni tudtak azoknak hangjainál, úgy a magyar szászorta jobban fog lelkesedni. Áldozni, midőn meghallja a most fájdalmasan kesergő, majd kitünő jó kedvtől csapongó székely dalokat.

Előre tehát lelkes kis csapat, hirt, nevet, dicsőséget szerezni a székelységnek ezuton is a világ előtt.

Tan- és nevelésügy.

Egy tanfelügyelői látogatás.

Még zimankós tél volt, olyan, a mikor a száguldó szelek játszva kergetik a felkavart könnyű havat magok előtt, s a fák lombtalan ágairól lecsüngő zuzmarabarkák festői képet nyújtanak a szemlélőnek és a csipős hideg még a legrakonczatlanabb játékos Palkót is a négy fal közé szorítva kényszeríti a tanulásra: s ekkor toppan be az osztályba az iskolának váratlan, kedves vendége, a kir. tanfelügyelő. Ismeri már őt a tanító s így — mint bárkit is — illendő tisztelettel fogadja, nemkülönben az egyszerre felálló gyermekesereg is szeretetteljes Istenhozottat mond, hallgatólagosan az egyenesen állással, előre nézéssel és ügyes testtartással. Nem tudják ugyan ők, hogy ez alkalommal kinek köszönnek, csak annyit tudnak, hogy a belépőt és távozót egyformán köszönteni kell, legyen az bárki is, s azért egy ismeretlen ur látogatása cseppet sem hozza ki sodrából sem a féktelenkedő Kacsót, sem a tátott szájjal bámszködő Ágostont, annál kevésbbé a legjobb tanuló Ferkó gyereket.

Jóllehet az előmeneteli és mulasztási naplót — azt a könyvet, melyben minden gyereknek a neve irva vagyon — előkéri és szemére jő felillesztett pápaszemével, az abban szélteben és hosszában levő ezernyi-ezer rovat függőleges vagy keresztszerűen áthuzott ákom-bákom vonalait vizsgálgatja, majd a Munkanaplónak nevezett osztálykönyvet véve kezébe, annak oldalait lapozgatja és közbe-közbe magának egyes dolgokról felvilágosítást is kér: s még sem jut eszébe egyiküknek is, hogy az iskolák legfőbb ura ül ez alkalommal itélőszéket mult és jelen munkássága felett.

Hiszzen látnak ők minden hónapban iskolaszéki, vagy jobban mondva gondnoksági tagot, a ki az iskolai rendet, tisztaságot, pontos iskolabjárast megvizsgálja és a látottak után, a hiányok elenyésztetésére vagy pótlására a szükséges lépéseket is megteszi, s éppen ezért, ezen vizsgálódó jó bácsit is csak olyannak gondolják.

De ni ni! felemelt fővel, egyszerre csak nagyot néz a nagyfülü Balázs, midőn az ismeretlen ur arra kéri az osztálytanítót, hogy kérdezen most már számtant, sőt abból még ő maga is tesz kérdéseket.

Nem úgy azonban a nyugtalan vértü Kacsó, ki figyelés helyett még a történelmi órán is azon töri a fejét, hogy miképen juthatna egy gombostű birtokába, melylyel előtte ülő szomszédját, vagy éppen könyökös pajtását felszólítás nélkül is gyors felállásra kényszeríthetné.

Mikor azonban ő ezen és ehez hasonló más ravaszgáson töri a borzas buksi fejét és szomszédját is egy vagy más léha beszéddel folyton elvonja a tanulástól, a tanító lelkesültségtől áthatott magyarázatát, elbeszélését egyszerre csak félbehagyja, megszakítja és néz előre, nem haragosan, de feddő tekintettel a féktelenkedőre. Miután szokatlan ideig némán, mozdulatlan áll, sejtja a gyermekesereg, hogy valaki rossz fát tett a tűzre, mindenki magát gondolván többé-kevésbbé bűnösnek, igyekszik az előírtnak teljesen megfelelően ülni és hallgatni. Csak az igazi bűnös, a zajongó folytatja tovább még mindig megkezdett mesteriségét, de egyszerre azon veszi észre ő is magát, hogy suttogó beszéde fennhangon hallatszik, melyet meghallva, figyelmessé lesz a történetekre. S midőn az osztály jó részének reá irányuló tekintetét megpillantja, pirongatás nélkül elpirul és nem tudja szégyenében hol keresse meg szokott helyét hamarabb, s miképpen üljön, hogy a lehető legjobban és kifogástalanul legyen.

De nemcsak az osztály apró népsége, az érdeklődő idegen ur, a tanfelügyelő is figyelmessé lesz a másfélperczig tartó hallgatásra és várja a következőket, miközben siri csend lesz az osztályban.

A tanító ekkor ismét beszélni kezd, folytatja tovább a megkezdett tanítást. Óra végeztével pedig ilyen megjegyzést tesz az ismeretlen látogató ur a tanítónak négy szem között:

— Lám, lám, mennyi zsörtölődést, szitkozódást, veszekedést, mérgelődést, padverést és tenyerezést lehet megtakarítani egyszerű hallgatással és egy percznyi várakozással s a fegyelmezés hatása, a figyelem felhívása mégis összehasonlíthatanul eredményesebb a gyakorlott módon, mint akár-mely más eszközzel. Soha se sajnálja szükség esetén azt az egy-két perczet a fegyelmezésre ilyen módon feláldozni, mert ez által megkiméli úgy saját egészségét, mint a gyermekek testi és

lelki épségét. Így folytatta aztán tovább kedvesen hangzó, barátságos megjegyzését az ideálisan gondolkodó, költő lelkű tanfelügyelő.

És azóta eltelt az iskolai év, barátságos békecségekben, háborúság, szitkozódás és panasz nélkül. S most az ujnak küszöbénél állva, az iskolai rend és fegyelmre vonatkozó összes szabályok megtanítása után, abban a hitben és reményben vagyunk, hátha az oly sokszor jönnek bizonyult hallgatóságosan figyelmeztető fegyelmező módszer ez évben is oly sikeres eszköz lenne.

Gyerkés Mihály.

A gyermekek dohányzása.

Az iskolai év kezdetén a tanítókhöz és a szülőkhöz akarok szólani, hogy őket a tanuló gyermekek dohányzására figyelmeztessem, mert úgy tetszik nekem, hogy e tekintetben igen csekély felügyelet és ellenőrzés gyakoroltatik.

Nem akarok a dohányzás káros vagy nem káros hatásáról hosszasan értekezni, csak azt akarom kiemelni, hogy a gyermeki szervezetre okvetlenül károsnak tartom. Ezen ielfogásom mellett fájdalommal esett tapasztalnom, hogy a most lejáró nagy vakáció alatt is számos serdülő gyermeket láttam a vakáció egy részét arra használni fel, hogy egyes félreesőbb utcza sarokhan vagy kevésbé élénk sétateri helyeken társaságban nagy dohányzást rendeztek.

A dohányzás az emberek között valóságos szenvedélyléllyé vált s ezért nehéz az ellen most pártot szervezni. Oly nagy mennyiségű dohány fogyasztatik el évenként az emberiség által, hogy önként felmerülhet a kérdés: hasznos növény-e a dohány, vagy nem?

Anyagilag véve a dolgot, mindenestre hasznosnak mondjuk azokra nézve, kik termelik s mint nyersterményt feldolgozzák, mert senki sem tagadhatja, hogy a dohány feldolgozása az emberek ezreit foglalkoztatván, azoknak alkalmat nyújt mindennapi szükségletük beszerzésére; de másrészt hasznos az államokra nézve is, mert természetesen valóságos jövedelmi forrás. A dohányzókra nézve ellenben nem mondhatni hasznosnak, a mennyiben, ha meg nem honosított volna, vagy ha felhasználásának módja ismeretlen lenne, eltekintve attól, hogy a lélek működésére a zsenge test fejlődésére nagyon is kártékonyan hat, — a dohányzók oly felesleges kiadástól kimélnék magukat, melyet valamely humanus célra fordítva, az emberiség szellemi és anyagi jólétét nagy mértékben előmozdítanák.

Mi több orvosi tekintély után bátran elmondhatjuk, hogy a dohányzás a legfölszörösebb s legnélkülözhetőbb élvezetek egyike; rossz szokás s a mai divatnak indokolatlan követelménye. A dohányzó a legtöbb esetben nem tudja okát adni miért dohányzik, ép úgy mint a török nem felel meg, miért vált rá nézve elkerülhetetlenül az opium használata vagy a thea és kávé, ám-bár ez utóbbiakban nem bizonyos szerves vegyi rész, mely a vérkeringésre jótékonyan hat s a testnek üdültséget okoz, ellenben a dohány mérgező anyagot tartalmaz, mely különösen az agyrendszerre hat kártékonyan. Ezen káros hatás mutatkozik a kezdőknel, hol maga a természet mintegy tiltakozását fejezi ki a megszokás ellen.

A mindennapi tapasztalat bizonyítja, miszerint a gyermek arcából mindaddig, míg a különféle ártalmas élvezetektől, melyek közé a dohányzást is bátran számíthatjuk, — tartózkodik: az ártatlanság, őszinteség, kedvesség mintegy kisu-gárzik; dohányzás folytán azonban a fiatal arc gyengéd, üde vonásai csakhamar megváltoznak. Már az először elhasznált dohány hatása is szédelgés-, émelygés-, hányás- és főfájásban nyilvánul. Idővel, ha a dohányzásnak levertséget s kábultságot előidéző hatásai rettentik vissza az ifjat annak élvezetétől: arca elhalványul, testi fejlődésében akadályoztatik, vidorsága csökken, élénksége komolysággá változik át, teendői végzésében hanyagabb s különösen elzárkózott és tartózkodó lesz azok előtt, kik neki a dohányzást megtiltják.

A dohánynak mérgező része a lélegző szervek nyálhártyáit izgatja s káros állapotot idéz elő; a legtöbb tüdővész és aszkóros beteg azok között találhatik, kik zsenge, fejletlen korukban kezdetek dohányozni. Nemcsak a dohányzók, de a dohánynyal foglalkozók között is a betegségek egész hosszú sora vállakozik.

A dohány elégetésénél dohányzás alkalmával a nicotin mellett még több mérgező anyag képződik, mint: szén-sav, ammoniák, kén stb., melyek ha csak kis mennyiségben is, füst alak-

jában a testbe jutván, a dohány káros befolyását növelik.

A szülők, gyámok, nevelők s általában az érdekeltek előtt nem lehet közömbös dolog, hogy a még fejletlen ifju test folytonosan mérget szí magába s így lassan ugyan, de biztosan sorvasztja önmagát; a lélegző szervek nyálhártyáiban előállott káros állapot a gyomor nyálhártyáinak sérelme s az idegrendszerben okozott zavarok által folyton satnyul az ifju test s tökéletes kifejlődésében akadályoztatik.

Övünk kell gyermekeinket a dohányzástól már csak a testi nevelés szempontjából is. De övünk kell azért is, mert ritkán tapasztaljuk, hogy a dohányos gyerekekből és ifjuból munkaszerető derék ember válnék. Nem is lehet másképp, mert a dohány a fiatal velőre lankasztólag, kábítólag hatván, elveszi annak élénkségét, ruganyosságát s így az ifjunak sem ereje, sem kedve a dologhoz. Végre vegyük figyelembe azt is, hogy a pipázó gyermekek összebujnak, dözsölnek s oly kikágásra vetemednek, mely különben köztük soha ki nem fejtett volna. Továbbá az is nagy erkölcsi veszély, hogy a sok pénzbe kerülő dohány kedvéért eladják holmijüket s ha más út nincs, csaláshoz, lopáshoz folyamodnak s gyermeki ártatlanságukból idő előtt kivetkeznek.

Legyenek tehát a tanítók lelkiismeretes figyelemmel s óvják meg az iskolás gyermekeket minden rendelkezésre álló eszközzel a dohányzástól. Legyenek éber figyelemmel a szülők és gyámok, hogy az iskolával karöltve egyöntetű irányban neveljék és óvják meg gyermekeiket.

Jérin.

Irodalom.

„Kossuth Album” czim alatt az országos függetlenségi és 48-as párt Kossuth-ünnep rendező-bizottsága jóváhagyása mellett egy felette becses dalgűjtemény jelent meg az országos Kossuth-ünnepélyek alkalmából, énekhangra és zongorára Klökner Ede budapesti zeneműkiadónál. Huber Sándor jeles zeneszerzőnk alig méltányolható buzgalommal gyűjté össze ez albumba a legszebb Kossuth- s szabadságharosi nótákat, melyek eddig hozzáférhetlenül, szétszórtan s ismeretlenül léteztek csupán. Az izléses szép kiállítás, 25 művet felölelő füzet terjedelmes tartalmú elég ha ezeket soroljuk fel: 1. dr Papp Zoltának az orsz. ünneprendező-bizottság által hivatalosan elfogadott „Kossuth Himnusz”-át. 2. Kossuth Lajos bucsuja az ország határára. „Kittárom reszkető karom”. 3. Kossuth Lajos azt üzenté. 4. Egressy Béni, „Szózat”. 5. Egressy Béni, „Talpra Magyar!” 6. Lányi Ernő, „Tavaszdik, még sines harmat, se virág”. 7. Világosi fegyverletétel dala. 8. Erődy Emil, „Meghalt Kossuth”. 9. Jön Kossuth, jön! 10. Lányi Ernő, „Hát még mindig az a gyűlölt „Götterhalte” járja. 11. Geizinger Iván, „Kossuth Lajos újra üzent Turinból.” 12. Geizinger Iván, „Nemfajult el a magyar vér”. 13. Csengery Gyula, „Turin felett ragyog az ég!” 14. Garibaldí nóta. 15. Egressy Béni, „1848-as honvédek indulója”. 16. Honvéd-tüzér temetése. 18. „Kossuth Lajos levelet írt” stb. stb. — Ára e kiválóan érdekes kötetnek 3 korona netto és Klökner Ede zeneműkiadóhivatalából Budapest, VIII. József-körút 24. rendelhető meg. Bizvást elmondhatjuk, hogy a magyar zeneműpiacon e szép műhöz hasonló alkalmi mű még alig jelent meg valaha. s a legjobb hazafias dalainkat egybegyűjtő ezen érdekes füzetet minden dal és zenebarátunk megszerzésre melegen ajánlhatjuk annál is inkább, mert ára is feltűnően olcsóra van szabva, nyilván azért, hogy ez emlékfüzetet a legszerényebb tehetségűek is megszerezhessék. — Ugyanott jelent meg az országos függetlenségi- és 48-as párt Kossuth ünnepélyt rendező-bizottsága által hivatalosan elfogadott „Kossuth-Himnusz” dr Pap Zoltántól, énekre és zongorára Ára 1 K 20 f és Lányi Ernő, „Tavaszdik, még sines harmat, se virág” a hirneves zeneszerzőnek legszebb Kossuth-dala ének és zongorára 60 fillér, és férfi négyes-karra 2 Kossuth dallal ugyanaz 2 korona.

Uj zongoradarabokra előfizetési felhívás. A következő felhívást vettük: „Több oldalról nyilvánított kívánságnak eleget teendő, elhatároztam, hogy évek óta irogatott zenedarabjaim közül három kiadok s azokra ezennel előfizetést nyitok. A kiadó zeneművek czim�i a következők: „La Gazelle”. Nagy hangverseny keringő. Ára 3 kor. „Hajnal felé”. Induló. Ára 1 korona 50 fillér. „Egy csillaga jött az éjnek”. Műdal. Ára 1 korona. A három mű ára egyszerre megrendelve 5 korona

Még csak annyit óhajtok megjegyezni, hogy ezen zeneművek a legtekintélyesebb zenekritikusok szigorú bírálatát után kerültek sajtó alá s Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udvari zeneműkereskedőknél Budapesten folyó évi október első felében fognak megjelenni. Bizva tehát a művek elismert érdemében s tudva t. czimnek a zene iránti szép érzékét, teljes tisztelettel kérem, szíveskedjék széleskörű ismeretségét érvényesíteni és nagybecsű befolyásával előfizetőket gyűjteni. Az előfizetések ezen gyűjtőivel együtt folyó évi október hó 15-éig nevékre címelve beküldendők, mely esetben a kívánt zeneműveket bérmentve megküldetem. Szives pártfogását kérve, maradok Székelyudvarhelyt (Király-utca), 1902. szept. hó 1-én, kiváló tisztelettel: Kertész Albertné F. Lujza”.

Külömfélék.

Kossuth Lajos születésének századik évfordulója városunkban. Székelyudvarhely város képviselőtestülete Szakáts Zoltán polgármester elnöklete alatt e hó 3-án tartott ülésében egyhangulag elhatározta, hogy folyó évi szeptember 19-én, Kossuth Lajos születésének 100-ik évfordulóján a vármegyeház nagytermében diszközgyűlést tart. Résztvesz az ünnepi istentiszteleten és a rendező ünnepségen. A város polgárságát felhívja, hogy a megelőző estén házait fellobogózza és ablakait kivilágítsa. Az évforduló napján pedig legyen teljes munkaszünet. Az ünnepség rendezésére sajtát kebeléből a polgármester elnöklete alatt harmincz tagu bizottságot szervezett.

Papválasztás. A ravai unitárius egyházközségbe a Végh Mihály eltávozásával megüresedett lelkészi állásra e hó 2-án Sárosi József csókfalvi unitárius papot választották meg.

A gazdasági munkás- és segélypénztár ismertetése, illetve a törvény által nyújtott újabb előnyök tárgyalása érdekében igen látogatott értekezlet volt e hó 4-én kishalmgyi Hollaky Arthur főispánunk elnöklete alatt. Az értekezleten a vármegye papjai, tanítói, orvosai, községi és köjegyzői, valamint a gazdaközönség köréből is sokan résztvettek. A három járás főszolgabírája és szolgabírói szintén megjelentek. Az értekezletet Hollaky főispán meleghangú beszéddel nyitotta meg és Damokos Andor dr alispánunk nagy előtanulmányra és ügyszereletre valló előadásban ismertette a munkás- és segélypénztár messze kiható előnyeit s kijelentette, hogy a vármegye nagyobb községeiben személyesen fog megjelenni és agitatálni e mellett az üdvös intézmény meghonosítása, minél szélesebb körben való elterjesztése mellett. Elvárja ugy a főispán, mint az alispán a jegyzőktől, hogy a papok-, tanítók- és orvosokkal szövetkezve szintén mindent elkövessenek a nemes emberbaráti intézmény megvalósítására. Hadd lássa és tapasztalja a nép, hogy vezetői teljes jóindulattal felkarolják, támogatják ügyét s nemcsak adóvégrehajtani, hanem könyöki letörlésére is hozzájárulnak. Részükről szintén csatlakozunk fő- és alispánunk ezen véleményéhez s készséggel támogatjuk igen szép missziójuk teljesítésében. Együttal szívesen tért nyitunk az egyes községekben megindítandó ezirányú mozgalmak propagálására. Lássuk, melyik község vezetői voltak ügybuzgóbbak a tett mezején!... Kik érdemlik meg valóban a nép őszinte halálját és a közvélemény méltó elismerését!... Lássuk hát!

Gazdaközönségünk figyelmébe. Pálffy Dénes tarcsafalvi földbírtokos, vármegyénk gazdasági egyesületének tiszteletbeli elnöke, elismert gyakorlati gazda — igen hasznos és megszívlelésre méltó dolgokra hívja fel gazdáink figyelmét. A hozzánk intézett közérdekű sorokért a Székely-Udvarhely olvasói nevében is elismerésünket nyilvánítva, készséggel közöljük azokat a következőkben: Az őszti vetés ideje megérkezett. A vetőmag megválasztásánál legyünk óvatosak és különösen az 1901-ik évben termelt búzára fordítsunk figyelmét, ha abból vetni akarunk. Én mindig megelőző évi búzát szoktam gazdaságaimban őszti vetőmagnak használni. Azonban a magot elvetés előtt kipróbálom; csiráztatási kísérletet teszek vele. Az 1901-ik évi búzám — habár jól meg volt erve, magtárakban czélszerűen kezelve — rosszul kelt. Ugy, hogy a cserepekben elültetett, gondosan kezelt magnak csakis kétharmada kelt ki; egyharmada pedig csiraképtelen lévén: elrotthadt. A folyó 1902. évben termelt búza pedig mind kikelt. Tehát most nem mult évi, hanem e helyett új búzát fogok elvetni a jelen évben s ezt az üszög ellen bepácsolom a következő módon. Két kiló kék-követ, egy kiló vasgáliczot felolvasz-

hogy ezen
ikusok szí-
s Rózsa-
nemükeres-
első felé-
művek el-
ek a zene
érem, szí-
yesíteni és
űjteni. Az
yó évi ok-
küldendők,
bérmentve
maradok
szept. hó
Albertné

dik évför-
város kép-
mester el-
n egyhan-
ber 19-én,
rdulóján a
ülést tart.
a rende-
t felhívja,
ogózza és
ján pedig
ég rende-
elnöklete
zett.

us egyház-
megürese-
özsef csók-
élypöntár
jtott újabb
ogatott ér-
Hollaky
rtekezleten
községi és
köréből is
szolgabírája
értekezle-
del nyitotta
nagy elő-
adásban is-
esse kiható
e nagyobb
ni és agi-
honosítása,
ese mellett.

án a jegy-
és orvo-
kövessenek
alósítására.
vezetői tel-
nyét s nem-
letörlésére
satlakozunk
s készség-
esítésében.
s községek-
k propagá-
váltak ügy-
lemlik meg
özvélemény

Pállfy
yénk gaz-
e, elismert
szivlelésre
gyelmét. A
Szekely-
merésünket
t a követ-
ezelt. A ve-
sak és kü-
ára fordít-
k. En min-
aságaimban
a magot el-
kísérletet
habár jól
kezelve —
n elültetett,
mada kelt
vén: elrot-
ouza pedig
anem e he-
yben s ezt
zó módon.
t felolvasz-

tok 23 liter vízben; ez 100 véka búzához ele-
gendő. A kék-kő felolvasztását igen könnyen le-
het eszközölni oly módon, hogy azt beledöntjük
egy gyér ruhába s ezt a vizbe eresztjük annyira,
hogy annak egyharmada a vízből kiálljon és így
a levegő hozzáfér s 12 óra alatt elolvad. Az
1901-ik évben sok eső volt; behatolt a buza-
szemek belsejébe, ott taplósodást idézett elő.
Ezért vesztette el csiraképességét az előbb meg-
határozott sok buzaszem.

— **Beiratkozások.** A helybeli tanintézeteknél e
hó 6-án délig a beiratkozások következő ered-
ményt tüntetik fel. A róm. kath. főgymnasium I.
o. 59, II. o. 54, III. o. 52, IV. o. 39, V. o. 30,
VI. o. 27, VII. 17 és a VIII. o. 23; összesen 301;
az ev. ref. kollegium I. o. 42, II. o. 39, III. o. 30,
IV. o. 40, V. o. 34, VI. o. 32, VII. o. 23, VIII. o.
16, összesen 256; a kir. főreáliskola I. o. 20, II.
o. 24, III. o. 23, IV. o. 22, V. o. 15, VI. o. 14,
VII. o. 16, VIII. o. 17, összesen 151; az állami
kő- és agyagipari szakiskola I. évfolyamában 11,
II. évfolyam. 15, III. évfolyam. 10, IV. évfolyam.
10, összesen 46; az állami felső leányiskola I. o.
51 rendes és 1 magántanuló, a II. o. 26 rendes
és 2 m. t., összesen 80; a róm. kath. elemi leányiskola
előkészítő o. 36, I. o. 68, II. o. 37, III. o. 30, IV. o.
22, V. o. 12 és VI. o. 11, összesen 212 tanuló irat-
kozott be; az öt intézetbe a nevezett időig tehát
összesen 1046 tanuló. A más iskolákból lapunk
zártáig adataink még nem érkeztek.

— **Figyelmeztetés.** A helybeli iparos- és ke-
reskedőtanonciskolába ma vasárnap délelőtt
8—11 óráig, délután 2—5 óráig; hétfőn délután
3—5-ig; kedden délután 3—5-ig lesznek a beira-
tások. Figyelmeztetem az érdekeltek főnökei, illetve
mester urakat, hogy a kitűzött idő alatt tanon-
czaikat annyival inkább irassák be, mert a kik a
beiratást elmulasztják, büntetésben részesülnek. —
Kovács Dániel, igazgató.

— **Az erdélyi falka vadásztársulat Kolo-
zsvárt** folyó évi október hó 5-én (vasárnap),
13-án (hétfőn) és 19-én (vasárnap) különböző tá-
volságokra lovas vadászversenyeket rendez. A ver-
senyfőttelek Debreczeni Ödön versenytitkártól Kolo-
zsvárt, Emke-tér 6. szám bárkinék megküldetnek.

— **„Kongrua és Autonomia”** címmel Biró
Béla királyhelyi apát, erdélyi székesegyházi ka-
nonok, kolozsvári plebános és igazgató tanácsos
tollából igen érdekes mű hagyta el a sajtót Kolo-
zsváron. A könyv ára 3 korona és 14 ívre terjed.
Megrendelhető Gibbon Albert könyvkereskedésében,
vagy a szerzőnél a plebániai hivatalban Kolozsvárt
és a „Szekely-Udvarhely” kiadóhivatalában is.

— **Az erdői szakvizsgák** folyó évi október
hó 13-án és az erre következő napokon Budapes-
ten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolcson,
Kassán, Máramaroszigeten, Debreczenben, Kolozs-
váron, Brassóban, Nagyszomben, Temesváron,
Peesen és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig
az erdői szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapes-
ten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsváron a
vármegye székhelyében délelőtt 9 órakor fognak
megkezdetni és folytatólag megtartatni. Felhivat-
nak mindazok, akik az erdői szakvizsgát, vagy
a vadőri vizsgát letenni ohajlják, hogy hiteles
bizonyítványokkal felszerelt folyamódványaikat a
vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfel-
ügyelődöz folyó évi október hó 1-ig nyújtják be.

— **Alkalmos forrásmunka!** K o s s u t h Lajos
születésének 100 ik évfordulóján nemcsak vá-
rosunkban, hanem bizonyára vármegyénk minden
egyik községében lesznek hazafias ünnepségek.
Ezen alkalomra jáz emlékszemédek megírásához
meleglen ajánljuk Gracza György: »Kossuth élete,
működése és halála» című jeles történelmi mun-
káját, mely Wodianer F. és Fiai kiadónál most
jelent meg második kiadásban. A közönséges ki-
adás ára 3 korona, finomabb 5 korona. Kapható
a »Szekely-Udvarhely» kiadóhivatalában (Betegh
Pál könyv-, papir-, író- és rajzkereskedése)
Szekelyudvarhelyt.

— **Házalás eltiltása.** A házaló kereskedést a
Verőcevármegyében fekvő Slatina község terü-
letén — bizonyos vidékek lakóinak biztosított jo-
gok épségben tartása mellett — eltiltoták. (12622—
902. alisp. sz.)

— **Hálás köszönet** azon nemes lelkű ada-
kozóknak, kik egyházközségünk tornya és harangjai
felszentelése ünnepélye alkalmából az „Ünnepi
követtség-alap” javára adakozni szivesek voltak.
Persely pénz: 70 K 70 f, dr Grammling László
közjegyző helyettes 20 K, Török Lajos községi
jegyző, Vári Albert lelkész 2—2 K, Bedő József
és dr Lengyel Dezső 1—1 K, Barra Lajos kjegyző
40 f, Höger Brigitta és Gabriella 10—10 f, össe-
sen 56 korona 30 fillér. A h.-városfalvi unitá-
rius egyházközség előjárósága.

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesülettől.

Felhívás.

Az udvarhelymegyei gazdasági egyesület f.
évi szeptember hó 30-án, Székelyudvarhelyt

üsző-

és ezzel kapcsolatosan
gazdasági gépkiallítást
rendez.

Kiállíthatnak udvarhelyvármegyei nagy- és
kistenyésztők 1—3 éves magyar-erdélyi fajta
üszöket.

Az 50 holdon felüli birtokosok diszoklevél-
vel, a kisebb birtokosok pénzdíjjal is jutalmaz-
tatnak.

D I J A K :

	3 évesek	2 évesek	1 évesek részére
I. díj:	25 K	25 K	25 K
II. díj:	20 „	20 „	20 „
III. díj:	10 „	10 „	10 „
IV. díj:	3 drb á 5 K = 15 K,	2 drb á 5 K = 10 K,	2 drb á 5 K = 10 K.

A gépkiallítással kapcsolatos ekeversenyre
meghívotnak az ország összes gépgyárosai, illetve
kereskedői.

A kiállítás célja a székely néppel megis-
mertetni azon gépeket, melyeket kisgazdaságában
sikerrel használhat, másodsorban a gépgyárosoknak
módot nyújtani, hogy piacot hódítsanak.

A kiállítás főleg a kisgazda szükségleteit
képező gazdasági gépekre szorítkozik, u. m.: ke-
rülő, de főleg fordítható hegyi ekékre, továbbá
boronák, extirpátorok, kukorica- és répavetők
és kapálók, szecsavágók, daráló, konkolyozók,
morzsolókra.

A kiállítók diszoklevéllel jutalmaztatnak.
A gépkiallítás fedett és zárt helyiségben lesz.
Az üszök kiállítási helye a helybeli vásártér.
Mindennemű bejelentés H l a t k y Miklós
gazdasági egyleti titkárnál történik.

A gépek beküldésének végső határideje
szept. 28. s azok a gazd. egylet címére Székely-
udvarhelyre küldendők.

Szekelyudvarhelyt, 1902. augusztus hó 27.

Az elnökség.

Csarnok.

Mi a spiritizmus?

(4-ik folytatás.)

Nyugalmuk érdekében elhatározták tehát
Foxék, hogy a két leánykát, kiknek jelenlétében
a jelenségek történni szoktak, Hydesville-ből el-
távolítják és Marjót Anbuonbe Capron C. W.,
Kate t pedig Rochesterbe Fischékhez, anyai nagy-
nénjükhöz küldötték el.

A kopogtatások Foxéknál megszűntek, de a
leánykák tartózkodási helyein folytatódtak, sőt
nemsokára maga Fischné jelenléte is képes volt
kopogások előidézésére.

A két Fox leány volt tehát a mi korunk-
ban az első felismert nyilvános médium, vagyis
azon közeg, eszköz, kik által a tulvilági szellemek
életjelt adtak magukról és közlekedni kezdet-
tek a mai emberiséggel; a harmadik közeg
Fischné lett.

Ezen események híre futó tűzként terjedt el
Amerikában, különösen annak New-York állam-
ban és sokan kötelességüknek tartották részben
egyházi, részben rendőri tekintetből is elfogulat-
lan vizsgálat alá venni ezen események miben-
létét.

A hivatalos és tudományos vizsgálatok folyama-
lat is meggyőződött hívők száma folyton szapo-
rodván, egy Post Amis nevű urnó azon meg-
bizást kapta a szellemektől, hogy lépjenek ki az
eddig csak magán körülmények (séanceok) tartása
keretéből és hívjanak meg egy nagy nyilvános
ülésre a szellemek által megnevezett 16 úri,
hivatalos, tudományos és papi egyént is.

Az illetők — számos más érdeklődővel
együtt — meg is jelentek a meghívásra. Egyik
erősen kételkedő s az egész jelenséget bumbug-
nak (csalásnak) nevező egyén a szellemekhez
azon kérdést intézte, hogy:

— Miért hívták őket ezen ülésre?

— „Azért” — mondja az abc-zéssel és
kopogással nyert felelet, „hogy előkelő, tudomá-
nyos és hivatalos személyekkel is ismertessük meg
a kopogó hangokat, kiknek módjukban s tehetsé-
gükben áll megítélni s meggyőződni, hogy azok

folyó évi szeptember hó 1—8. napjain a várme-
gyeháznál, az első aljegyző irodán közszemlére
lesz kitéve Ezen névjegyzék alapján fog a leg-
több adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok
névjegyzéke az 1903-ik évre az igazoló-választ-
mány által összeállíttatni. Felhívom mindazokat,
nem földi erő és hatalom által idéztetnek elő,
nem csalás, nem ámitás a céljuk és hogy ké-
szek vagyunk bárhol, bármikor és nagyobb számu
gyülekezeti jelenlétében is ezidőszertint ilyen, ké-
sőbb még más és könnyebb módon is nyilat-
kozni.”

Ezen első nyilvános ülést 1849. novem-
ber 15-én tartották, de a kopogás eredetét,
okát a kiküldött vegyes bizottság nem tudta fel-
fedezni vagy megmagyarázni.

A jelen voltak nagy része önkéntelenül hitt
a tulvilági létben, a más része tagadta azt.

Ezzel megindult a harc a spiritizmus ellen
és mellett A közvélemény forrongásba jött, a tan-
terjedt s eljutott az ó-világba is és különösen
Franciaországban kezdett terjedni, hol a többi
közt Rivail L. D. Hyppolite nagy paedagogus is
ezen jelenségek erős tanulmányozására adta
magát.

A világszerte elterjedt kutatások és tanulmá-
nyok eredménye lett az 1885-ben kinyomtatott „Szel-
lemek könyve”, azután számtalan más című szel-
lemtani mű, folyóirat, szaklap és mai korunkban
a Budapesten 2 hetenkint megjelenő „Égi világos-
ság” című spiritista lap is.

(Folyt. köv.)

Törvénytörvény.

Egy emberi fenóvad. Egy állati ember felett
ítélkezett a napokban a székelyudvarhelyi kir.
törvénytörvény. Közán Dénes szentegyházalófalvi
lakos az, a ki a nyáron meggyalázta az 5 éves
kis Márton Annát. A törvénytörvény a bestiális em-
bert 2 havi börtönre és 5 évi hivatalvesztésre
ítélte.

Közönség-köréből.*

Medesér, 1902. szept. 3.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Medeséren folyó évi aug. 31. napján meg-
tartottuk a szerencsésen befejezett aratás Hála-
ünnepét, melyen egyházi beszédet tartott alólrít
a 115. zsoltár 1. szakasza alapján. Délután 4 óra-
kor kezdődőleg Népmulatság volt a község házá-
ban, melyen feltűnő kevés számban vett részt a
község lakossága. Nem csodálkozom a jelzett
résztvétlenségen. Hiszen a hálaünnepet megelőző
napon (aug. 30.) újabb elemi csapással látó-
gatta meg a Gondviselés a mi községünket, felhő-
szakadással vegyes jégviharban, mely a függőben
levő kerti és mezei terményeket fele részben
megsemmisítette.

Miben véthettünk az isteni bölcsességgel
szemben olyan nagyot, hogy az 1900. éven kez-
dőddőleg most már 5-öd ízben bocsátotta reánk
sujtató ostorát, hogy megfélemlítsen.

Imádkozunk! Légy irgalmas és kegyelmes
Uram nekünk s ne büntess érdemünk szerint!
Bocsásd meg vétkeinket. Szabadíts meg az ag-
godalmas esztendőktől és a napoktól, melyekben
láttunk gonoszt. Vidámit meg a nemszeretem
napok eseményei után, melyek olyan aggodalmassá
tették megélhetésünket. Add meg a mi minden-
napí kenyerünket! Amen.

Ferenzi Aron,
lelkész.

* Az e rovatban megjelent közleményeket díjtalanul
közöljük, de a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

Hivatalos rész.

Kossuth születésének 100. évfordulója. Ud-
varhelyvármegye alispánjától. 12846—1902. alispáni.
Kossuth Lajos születésnapjának századik
évfordulója alkalmából Budapesten folyó évi szept-
ember hó 19-én rendezendő ünnepélyre vármeg-
yénk is meghívott. — Jelentkezni lehet mind-
azoknak, kik ez ünnepélyen résztvenni ohajtanak,
vármegyénk alispáni hivatalánál szeptember 8-ig,
mely esetben a Deák-téri ág. ev. templomban, va-
lamint a kerepesi temetőben tartandó ünnepélyre
külön belépti jegyek lesznek a jelentkezők részére
fenntartva. Székelyudvarhelyt, 1902. évi szeptem-
ber hó 1-én, Damokos, alispán.

A legtöbb adót fizetők névjegyzéke. 12458—902.
Hirdetmény. A vármegye legtöbb adófizetőinek, a
kir. adóhivatalok által összeállított névjegyzéke

kik a törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékébe való felvételre adó alapján jogosultaknak vélik magukat, hogy a közszemlére kitett névjegyzéket jelzett idő alatt és helyen tekintsék be, s netaláni sérelmüket az igazoló választmányhoz jelentsék be. Felhívom továbbá mindazokat, kik 1866. évi XXI. t.-cz. 26. §. értelmében joggal bírnak arra, hogy állami adójuk kétszeresen számítsák, ez iránti igényeiket f. évi szeptember 8-ig az igazoló-választmányhoz annyival is inkább jelentsék be, mivel ellenesetben annak érvényesítésétől ez alkalommal elesnek. Székelyudvarhelyt, 1901. augusztus 23. Dr. Damokos Andor, alispán.

A vármegyei virilisek megállapítása. Sz. 17-902. ig. v. Hirdetmény. Udvarhelyvármegye igazoló választmánya a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1903-ik évre érvényes névjegyzékének megállapítása céljából a vármegyei ház kis tanácstermében 1902. szeptember hó 13-án d. u. 3 órakor ülést tart. Erről érdekeltek azon felhívással értesítettek, hogy ezen ülésen megjelenni s netaláni sérelmeik megvédése szempontjából felszólalni jogosultak. Udvarhelyvármegye igazoló választmányától Székelyudvarhelyt, 1902. szeptember hó 3-án. Dr. Nagy Samu, elnök.

Eltévedt elmebeteg. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 11178-902. alisp. Valamennyi község előljáróságának. Közzetés végett értesítem, hogy kobátfalvi Pap László fia Pap Sámuel, ki elmebeteg, ismeretlen helyre távozott. Nevezett személyleírása a következő: Életkora: 36 éves, termete magas, arca kissé hosszúságú, ruházata: székely viselet (kopott), járása: gondolkodó elmezavart. Székely-Udvarhelyt, 1902. augusztus 25 én. Dr. Damokos, alispán.

Elveszett marhalevél. Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 11745-902. alisp. Valamennyi község előljáróságának. Közzírre tétel végett értesítem, hogy Csizsér P. Mihály véczkei lakos a 270-902. községi és 97768. számú marhalevélét elvesztette. Sz.-Udvarhelyen, 1902. évi augusztus hó 26-án. Alispán helyett: Ádám, tb. főjegyző

Járványok. Udvarhelyvármegye alispánjától. 12506, 12800, 12830-902. alisp. sz. Székelyudvarhely város polgármesterének és valamennyi község előljáróságának. Közzírre tétel végett értesítem, hogy Telekfalva község sertésállományában a sertésvész járványosan fellépett s a községi zárlat elrendeltetett. Ellenben a Béta és Székelykeresztúr községek sertésállományaiban szertésvész, illetve járványosan uralgott sertésvész megszűnt és az udvar-, illetve községi zárlat feloldatott. Székelyudvarhely, 1902. aug. 31. Dr. Damokos, alispán.

Közzetések. Udvarhelyvármegye alispánjától. 10863, 11738, 12508, 12601-902. alisp. sz. Valamennyi község előljáróságának. Közzírre tétel végett értesítem, hogy egy 3 évesnek látszó (minden jegy nélküli) sötétpej kanczacsikót a lövétei „Angyos” nevű határrezsben felfogtak és zár alatt van. Székelyudvarhelyi Bokor Józsefnek a „Hazymási ut”-ról két lova (egyik kancza, a másik herélt, a kancza piros, nyerges hátú B. I. jeggyel, a herélt barnaszőrű, első két lábával sánta) elvesztett. A homoródkarácsonfalvi közös csordához egy világos pejszörű (mintegy 9-10 éves, a jobb előlapoczkáján S. bélyegű, a bal előlapoczkán ismeretlen bélyeg) kancza vetődött — a páztorok állítása szerint — ezelőtt 5-6 nappal Ezen állat a homoródkarácsonfalvi közs. bíró gondozása alatt van. Oroszhegy községben pedig egy 6 éves fehérszőrű, sérült szarvu ökör (jobb füléből alulfelül kivágyva) — aug. 8-tól fel van fogva. Székely-Udvarhely, 1902. aug. 27. Alispán helyett: Ádám Albert, tb. főjegyző.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

Hevesi görögdi nye legjobb minőségben, teljesen érett — jutányos áron kapható C. A. L. J. A. N. O. S. fűszerkereskedésében Székelyudvarhelyt. —

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely-Udvarhelyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

FRISS FAGYLALT és legfinomabb cukorrász-sütemények **Ernszt György** cukrászatában Székely-Udvarhelyt (Főter, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

KOCSIK

Használt kocsikat becsérel és kijavít. 6-52

kiváló minőségben és olcsó áron állandóan kaphatók:

Albert Péter

kovácsmesternél Székely-Udvarhelyt.

Sz. 3422-902. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

Visz-árverési kérvénye Pünköszt Gézáné Roediger Emmának Pünköszt Zelmá kiskoru ellen képviselve természetes gyámja édesatyja Pünköszt Géza által az 1901. évi november hó 15-én tartott árverésnek hatálytalan nyilváníttása és Pünköszt Géza gyám által képviselt kiskoru Pünköszt Zelmá 331 K 20 f-ben lefizetett bánatpénzének elvesztése mellett az ő költségére és veszélyére a kérelem következtében a végrehajtási visz-árverés 600 K tőkekövetelés és ennek 1900. évi június hó 14 napjától járó 8 százalékos rendes és 6 százalékos késedelmi kamatai 90 K 10 f perbeli, 19 K 40 f végrehajtási és 8 K már megállapított, valamint jelenlegi 5 K és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. LX. t.-cz. 144. §. alapján és a 146. §. értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék az oklándi kir. járásbírószék területén levő, Homoród-Karácsonfalván fekvő, a homoródkarácsonfalvi 375 számú tjkvben foglalt A + 992 hr. sz. szántó 9 K, 1010 hr. sz. szántó 13 K, 2218 hr. sz. szántó 19 K, 2455 hr. sz. szántó 20 K, 4590 hr. sz. szántó 1 K. A + 4687 hr. sz. szántó 37 K, 5007 hr. sz. szántóra 11 K, 5042 hr. sz. szántó 19 K, 5126 hr. sz. szántó 10 K, 5213 hr. sz. szántó 12 K, 12141 hr. sz. szántó 64 K, 25081 hr. sz. szántó 23 K, 29911 hr. sz. szántó 7 K, 47331 hr. sz. szántó 7 K, 5133 hr. sz. szántó 20 K, 1604-1605 hr. sz. szántó 18 K, 5134 hr. sz. szántó 40 K, 572 hr. sz. szántó 40 K, 9162 hr. sz. szántó 56 K, 11551 hr. sz. szántó 29 K, 1653-1654 hr. sz. szántó 43 K, 18633 hr. sz. szántó 11 K, 18943 hr. sz. szántó 7 K, 22493 hr. sz. szántó 10 K, 21951, 21961, 21971, 21981, 22001 hr. sz. szántó 102 K, 2681-2682 hr. sz. szántó 7 K, 28982 hr. sz. szántó 13 K, 48042, 48052, 48062 hr. sz. szántó 18 K, 5130 hr. sz. szántó 10 K, 56794 hr. sz. szántó 22 K, 57852, 57862 hr. sz. szántóra 15 K, 12115 hr. sz. szántó 26 K, 182b2 hr. számú szántó 23 korona, 5135 hr. sz. szántó 40 K, 51292 hr. sz. szántó 2 K. A + 5211. hr. sz. ingatlanra 16 K, 5127., 5128. hr. sz. ingatlanra 10 K, 5212. hr. sz. ingatlanra 12 K, 980. hr. sz. ingatlanra 34 K, 3676. hr. sz. ingatlanra 204 K, 3837. hr. sz. ingatlanra 32 K, 6079. hr. sz. ingatlanra 2 K, 5132. hr. sz. ingatlanra 11 K, 1606., 1607. hr. sz. ingatlanra 17 K, 12113. hr. sz. ingatlanra 26 K, 18973. hr. sz. ingatlanra 90 K, 1997. hr. sz. ingatlanra 2 K, 2201. hr. sz. ingatlanra 161 K, 3119-3122. hr. sz. ingatlanra 117 K, 40131. hr. sz. ingatlanra 23 K, 4239. hr. sz. ingatlanra 1 K, 2194. hr. sz. ingatlanra 103 K, 20491. hr. sz. ingatlanra 10 K, 48541. hr. sz. ingatlanra 13 K, 4091. hr. sz. ingatlanra 800 K, 5011. hr. sz. ingatlanra 162 K, 5329. hr. sz. ingatlanra 122 K, 5680. hr. sz. ingatlanra 121 K, 9163. hr. sz. ingatlanra 57 K, 1541-1544. hr. sz. ingatlanra 73 K, 18941. hr. sz. ingatlanra 17 K, 21954., 21964., 21974., 2200., 2898., 2200. hr. sz. ingatlanra 103 K, 28981. hr. sz. ingatlanra 52 K, 30482. hr. sz. ingatlanra 20 K, 48041., 48051., 48061. hr. sz. ingatlanra 13 K, A + 41312. hr. sz. ingatlanra 12 K, 4802. hr. sz. ingatlanra 144 K, 48542. hr. sz. ingatlanra 13 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban, az árverés megtartására határidőül 1902. évi szeptember hó 26-ik napjának délelőtti 9 órája Karácsonfalva község házához tüzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. igazságügy-miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 176. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átjóljaltatni.

Kir. járásbírószék, mint telekkönyvi hatóság. Oklándon, 1902. augusztus 4-én.

GIDÓFALVY, kir. aljbíró.

=PÉNZ=

kölcsönök leggyorsabb és legolcsóbb eszközlése

házakra, földekre

4 $\frac{1}{2}$ %-os kamat mellett **50 évre is**. Kizárólag **utólagos** jutalék-fizetés ellenében, ugyszintén **köz- és magántisztviselőknak, katonatiszteknek, kereskedőknek, iparosoknak** és minden hitelképes egyénnek diszkrétan eszközöl hitelt

SOMOGYI BANKIRODA

bej. czég

Budapest, VI. ker., Próféta-utca 5. sz. (Válaszbélyeg csatolandó).

Faeladási hirdetés.

A bogárfalvi közbirtokosság tulajdonát képező és Oroszhegy község határában fekvő „Tartód” nevű erdejében szálalás útján való kihasználásra törzsenként lebélyegzett luczfenyő és bükkfa készlet, mely a korondi m. kir. járási erdőgondnoknokság hivatalos becslése szerint 2000 m³ fenyő 21376 m³ bükk műfát és 32064 m³ bükk tűzfát tartalmaz **1902. évi szeptember hó 15-én délelőtt 10 órakor Bogárfalva község házában** nyilvános szóbeli árverés és zárt írásbeli ajánlat útján együttesen el fog adatni.

Kikiáltási ár 12019 K, azaz Tizenkettő-ezerttizenkilencz korona.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Árverezők kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát az árverést vezető kezéhez készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban az árverés megkezdése előtt lefizetni, illetőleg az írásbeli zárt ajánlathoz mellékelni.

Kihasználási határidő a szerződés jogerőre emelkedésétől számított öt év.

A részletes becslési és árverési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnoknokságnál (Székelyudvarhelyen) és alólírottnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bogárfalva, 1902. évi augusztus hó 30-án.

NYISZTOR JÁNOS, birtokossági elnök.

1-2

Szám 927-902. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelykeresztúri kir. járásbírószék mint tekvi hatóság közzírre teszi, hogy Albina nagysebeni takarékos és hitelintézet végrehajtónak Tamási Péter o.-hidegkuti lakos végrehajtást szenvedő elleni 389K tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykeresztúri járás) területén levő oláh-hidegkuti 22 sz. tjkvben A + 1-19. sz. 64, 65, 66, 1731. 202, 229, 2571, 2762, 5302, 6222, 6492, 7891, 8262, 8652, 8651, 9192, 920, 921, 9391, 9482, 9591, 9752, 1127 és 11751 hr. sz. alatt foglalt ingatlanokra 757 K ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1902. szeptember hó 24-ik napján d. e. 9 órakor Oláh-Hidegkut község házában megtartandó nyilvános árverésben a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvényezikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügy-miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átjóljaltatni.

Kir. járásbírószék, mint telekkönyvi hatóság. Székely-Keresztúr, 1902. június 27-én, VERESS, kir. aljbíró.

A bor... a völgy árka... érdeklében a... tember hó... kitűző.n.

Vállala

85 fillér.

Felhivo

vállalatba ve

ellátott zárt

annál bizony

ben érkező

fogom.

Székely

1-2

Enek-

Atuliro

szives tudom

tember hó

ezimbalm,

énekre tan

tanulók szá

Bővebb

házában (Ko

A n. é

kérve, marad

3-3

Monog

igen jól has

nak és 1

Minden

„DIA

legnagyobb

koronáig.

bélyegzőfest

rezbélyegző

ies

Kelet

Minden

csétnyos

talok, közs

dők és ipa

gyorsan és p

„Székely

(BETEGH P

szerkeres

Sz. 3481—902. szb.

Árlejtési hirdetmény.

A bordos—székelyszállási vicinális közuton a völgy árán építendő új hid vállalatba adása érdekében árlejtési határidőül **1902. évi szeptember hó 13. napjának d. e. 10 óráját** kitűzőn.

Vállalati összeg és kikiáltási ár 791 korona 85 fillér.

Felhívom mindazokat, kik ezen munkálatot vállalatba venni ohajtják, 5 százalékos bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat fenti határidőig hozzám annál bizonyosabban adják be, minthogy a későbbben érkező ajánlatokat figyelembe venni nem fogom.

Székely-Keresztur, 1902. augusztus 19-én.

GÁLFFY,
főszolgabíró.

1—2

Ének- és zenetanfolyam.

Alulírott van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy folyó évi szeptember hó 1-től kezdve *hegedű, zongora, cimbalom, cithera hangszerekre és műénekekre tanórákat nyitok* kezdő és haladó tanulóknak számára.

Bővebb felvilágosítás özv. Tibád Gergelyné házában (Kossuth-utca) kapható.

A n. érdemű közönség becses pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel:

Baku Katalin (Geutsthalerné),
okl. zenetanítónő.

3—3

Monogramm

ruha
jelzéséhez,
kivarráshoz.

Igen jól használható **pecsétnyomó-
nak és bélyegző festékekhez.**
**Minden névre kaphatók 1 ko-
ronáért.**

**„DIADAL” magyar rug-
gyanta kézi
nyomdák**

legnagyobb választékban 2 koronától 15
koronáig. — Piros, ibolya, fekete stb.
bélyegzőfestékek; „DIADAL” ruggyanta- és
rezbélyegzőhöz használható **állandóan
festékes párnák.**

Keletbélyegzők raktára.

**Mindenféle bélyegzők és pe-
csétnyomók** egyházak, iskolák, hiva-
talok, községek, magánvállalatok, kereske-
dők és iparosok részére a legolcsóbban,
gyorsan és pontos kivitelben beszerezhetők a
„Szekely-Udvarhely” kiadóhivatalában
(BETEGH PÁL könyv-, papir-, író- és rajz-
szerkereskedésében) Székelyudvarhelyi.

Clayton & Shuttleworth
Václav-körút
Budapest 63. sz.
mezőgazdasági gépgyárak
által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek
2 1/2 egész 12 lörög,
szalmakaszalók,
továbbá járgány-cséplőgép, löhère-cséplők, tisztító-rosták, konkolnyevők, kaszáló- és arató-
gépek, szénagyújtók, boronák.

„Columbia-Drill”
legjobb sorvetőgépek,
szecskavágók, répvágók,
kukoricza-morzsolók,
daráló, örlő-malmok,
egyetemes acél-ekék,

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek

Részletes árjegyzékek kive-
natra ingyen és bérmentve
küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
Locomobil- és cséplőgép-gyára.

Egyedül valódi angol
Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva.
Az üvegek felszerelése a keres. törvény mintavédelme alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez: 1. Utólérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotokban, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékokot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legregebb bajokat. 2. Kitiünő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor- s a bél-betegségeket és szaggasztásokat a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypocondriától, javítja az átvégycat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájróthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűfögést, a száznak s a gyomornak büzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbáncz kiütést, varak, megfagyott s megégett tagokra rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében megszünteti a fejfájást, zugást, szaggasztást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apácza védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem gyáramból rendelnek eredeti szab. kartonokban Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona. Bosznia és Herzegovina részére 4 korona 40 fillér. Kevesebb nem küldetik széjjel Szétküldés csak előrefizetés vagy előleg küldése mellett.

Miért szenved ön? holott minden féle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Centifolia-kenőcs
használatánál, rendkívül jó hatása, a sebek gyógyulásánál valamint a fájdalmak enyhítésénél utólérhetetlen. A valódi centifolium kenőcs alkalmazható: A gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mellkeményedése, a tej elapadásának, az orbáncznak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csont-évesedéseknél, vágás, szurás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinővés, képződmény, karbunkulus és ráknál; végre pokolvar, körömféreg, körömgüvely, a lábnak járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzugás stb., stb. eseteiben. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltetik. Két tégely csomagolással, postai szállítási díjjal együtt 3 korona 60 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll, Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vévésétől s arra ügyelni, hogy a tégelybe be van-e a fenti védjegyem és ezégem: **Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyal Pregradában, égetve.**

Ezen gyógyhatásukban fölülmulhatlan két szer nemesak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak, legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték- és hatáskülsőly ügynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olesó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan, világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készletben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és czimezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyzertár” Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Központi raktár Budapeston Török F. gyógyzertárban, Zágrábban Mittelbach S. gyógytárában és Bécsben Hradi L. gyógytárában.

"KEGYELET"
disztemetkezési intézet
Székely-Udvarhelyt, a Fötéren,
Barcsay Károly
divatüzletével egybekötve.

Temetkezéseket úgy helyben, mint vidéken legpontosabban, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig eszközöl.

Templomok, kápolnák és termek, sőt egész udvarok gyászbavonását is elvállalja. Hullákat exhu máltat s bárhonnán elszállítat. Raktárt tart fa- és érczkoporsókból, szemfödleket- párnák-, szalagok- és egyéb gyászkelekből mindig nagy választéket. Uj gyászkoosik fényes felszerelésekkel, testörök s az összes temetési személyzet ruházata teljesen magyar. Fölve: olesó és pontos kiszolgálás. 27-52.

**KÁDÁR-
ÜZLETEMET**

van szerecsém a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlani. — **Raktáron** tartok: boroshordókat, fenyőkádakat, csebreket, kártyákat és dézsákat. — Elvállalok gyári, raktár- és pinzeberendezéseket pontos és szolid kivitelen. — Javításokat gyorsan és olesón teljesítek. — Hordók hitelesítését is elvállalom. — Szíves pártfogást kérve, vagyok kész szolgálattal:

Magyari István,
kádár-mester.

5-25

**LEGFINOMABB DOBOZOK-
CSONTLEVELPAPÍR ÉS
BORITÉKOKBAN**

BETEGR PÁL könyv-, papír-, író- és
rajzszekerkeskedésében

SZÉKELY-UDVARHELYT, KOSSUTH-UTCZA

nagy mennyiség lévén

legolcsóbb árak mellett kapható.

**KÉPES
LEVELEZŐ-
LAPOK**

nagy választékban úgy helybéli felvételek, mint a legszebb tájképek kaphatók a „SZÉKELY-UDVARHELY” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv- és papirkereskedésében Székely-Udvarhelyt).

Paris 1900.
„GRAND PRIX”
Legnagyobb kitüntetés.

A valódi Singer varrógépek

A mi új családi gépeink a legkönnyebb és legnyugodtabb járatuak, legegyszerűbben kezelhetők és fölülmulhatlanok minden a háztartásban előforduló munkák és a divatos műhímzés és úrmunkákhoz.

A folyton emelkedő eladás, a kiváló kitüntetések minden kiállításon, a gyárnak majdnem 50 éves fennállása és a világhír, melyet a mi gépeink kivívtak, a legbiztosabb és legteljesebb garantiát képezik jóságukért.

Ingyen oktatás minden házi varrási munkában és a divatos műhímzésben.
Raktár hímzőselyemben nagy színválasztékban, varrógépresekben, olaj, tű és fonalakban
Electromotorok az egyes családi varrógépekhez.

Singer Co. varrógép részvénytársaság.

BRASSÓ, Kapu-utca 23. szám.

Nyomatott a kiadó- és laptulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt.

Uj!
Hazai gyártmány!
Elismerő

oklevéllel kitüntetve!

Hazafias kötele-
ségünk
pártolni

EMKE a verseny-
képes

TÉNTA hazai ké-
szítményt!

5% és **EMKE** 5%
az EMKE az EMKE
javára! **Pecsétviasz!** javára!

Felülmul minden gyártmányt!
Fölöslegessé teszi az eddig használt külföldi készítményeket!

Eredeti friss töltésben és csomagolásban
Székelyudvarhelyt egyedül:
BETEGR PÁL könyv-, papír-, író- és rajz-
szekerkeskedésében kapható.

Legolcsóbb, mert legjobb!

Szám 1593-902. szb.

Pályázati hirdetés.

Lemondás folytán megüresedett Udvarhelyvármegye székelykereszturi járáshoz tartozó Etéd község székhelylyel rendszeresített körorvosi állásra ujabban pályázatot nyitok.

E körhöz a következő községek tartoznak:

Etéd mint székhely 1635, Siklód 1556, Szolokma 655, Küsmöd 684, Körispatak 226, Bözöd-Ujfalu 725, Bözöd 1222, Martonos 591, Énlaka 695, Torlátfalva 528, Tarcsafalva 843 és Csehétfalva 347, összesen 10179 lakossal.

A körorvos javadalmazása:

1. 1000 korona törzsfizetés.
2. 250 korona utiátalány.
3. Természetbeni szép lakás kerttel.
4. A megyei szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak.

Ezért köteles a szegényeket ingyen gyógykezeltetni, a kör községeit havonként egyszer előre megállapított napon meglátogatni és a járványos betegségek, valamint más hivatalos kiküldetések alkalmával természetbeni fuvarral vagy annak megváltási kilométerenkint 20 fillért, ezért a kör községeibe kiszállani, mely alkalommal öt más díj nem illeti. S nem hivatalos kiszállás alkalmával azonban 3 korona napi díjt szedhet.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1876. XIV. t.-cz. értelmében felszerelt folyamodványaikat 1902. évi október 30-ig hozzám nyujtsák be, a később érkező folyamodványokat nem fogom figyelembe venni.

Székely-Keresztur, 1902. évi agusztus hó 28-án.

1-3

Gálffy Kálmán, főszolgabíró.

Faeladási hirdetés.

A korondi közbirtokosság tulajdonát képező 93.35 kat. hold kiterjedésű „Sugó” nevű erdejének bükkfa készlete, mely hivatalos becslés szerint 3514 m³ müfát és 6437 m³ tűzfát tartalmaz, 1902. évi szeptember hó 29-én d. e. 9 órakor Korond község házánál nyilvános szóbeli árverés és zárt írásbeli ajánlat útján részletekben vagy egy tesen el fog adatni

Kikiáltási ár összesen 8025 K, azaz Nyolczezerhuszonöt korona.

Árverezők kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát az árverést vezető kezéhez készpénzben, vagy óvadékképes papirokban az árverés megkezdése előtt lefizetni, illetőleg az írásbeli zárt ajánlathoz mellékelni.

Utóajánlatok el nem fogadtnak és becsértéken alól a fa el nem adatik.

A részletes becslési és árverési feltételek Székelyudvarhelyen a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólirottnál megtekinthetők.

Korond, 1902. szeptember hó 1-én.

1-3

NAGY ISTVÁN,
birtokossági elnök.